

Ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening
T.a.v. minister M.C.G. Keijzer
Turfmarkt 47
2511 DP DEN HAAG

Datum : 15 maart 2025
Ons kenmerk : dir/up/25.014
Onderwerp : reactie op het conceptwetsvoorstel 'wet nieuwe regels inzake huisvesting vergunninghouders'

Geachte mevrouw Keijzer,

Namens Stichting Nidos geef ik u reactie op het conceptwetsvoorstel 'wet nieuwe regels inzake huisvesting vergunninghouders'. Nidos is de voogdijorganisatie van alleenstaande minderjarige vreemdelingen (amv) in Nederland. Met deze reactie informeren wij u over de gevolgen van het wetsvoorstel voor deze groep jongeren en voor onze organisatie.

Samenvatting

De overheid is verantwoordelijk voor de begeleiding en opvang van alleenstaande minderjarigen. Nidos voert deze taak namens de overheid uit als het gaat om alleenstaande minderjarigen die naar Nederland zijn gevlucht. Voor deze jongeren is het voorgestelde verbod op voorrang extra ingrijpend. De voorgenomen wijziging schaadt namelijk de ontwikkeling van de jongeren en belemmert hun integratie. Bovendien leidt het tot kansenongelijkheid op de woningmarkt. Dit is in strijd met de rechten die deze jongeren hebben. Wij verzoeken u daarom om dit wetsvoorstel niet door te voeren en we zijn bereid mee te denken over alternatieven.

Inleiding

Op grond van (inter)nationale wet- en regelgeving hebben kinderen bijzondere rechten.¹ De overheid moet zorgen dat alle kinderen gezond en veilig kunnen opgroeien, hun talenten kunnen ontwikkelen en naar vermogen kunnen participeren in de samenleving.² Deze zorgplicht geldt voor alle kinderen in Nederland. Dit betreft zowel kinderen die in Nederland zijn geboren, als kinderen die hierheen gevlucht zijn. Eén van de aspecten van deze zorgplicht behelst dat de overheid volgens het Burgerlijk Wetboek verplicht is om in de voogdij te voorzien voor alleenstaande minderjarigen bij afwezigheid van ouderlijk gezag.³ Voor kinderen die naar Nederland gevlucht zijn, voert Nidos deze voogdijtaak uit in opdracht van de overheid.⁴ In het verlengde van deze taak verzorgt Nidos een deel van de opvang van deze kinderen.

¹ Verdrag inzake de rechten van het kind, New York, 20-11-1989 (IVRK) geratificeerd door Nederland in 1995, artikel 24 Handvest van de grondrechten van de Europese Unie.

² Transitie MvT Jeugdwet juli 2013

³ Artikel 1:295, van het Burgerlijk Wetboek.

⁴ Op grond van artikel 1:302, tweede lid van het Burgerlijk Wetboek.

Deze opvang is als volgt geregeld. Als een kind dat naar Nederland gevlucht is bij aankomst jonger is dan 15 jaar, wordt diegene in een opvanggezin van Nidos ondergebracht. Jongeren die 15 jaar of ouder zijn en in Nederland mogen blijven, worden opgevangen in een kleinschalige opvanglocatie van (een contractpartner van) Nidos. Daar hebben zij een kamer en worden ze begeleid om zo snel mogelijk te integreren, een opleiding te volgen en zelfstandig te worden. In zo'n opvanglocatie of een opvanggezin blijven de jongeren tot zij 18 zijn, met een uitloop tot maximaal 21 jaar. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de vervolghuisvesting.

De jongeren om wie het gaat, hebben veel doorstaan voor ze in Nederland aankwamen. Die ervaringen hebben hen doorgaans veerkrachtig gemaakt. Zij hebben inmiddels een verblijfsvergunning, willen graag de taal verder leren, naar school en aan het werk gaan, een toekomst opbouwen en bijdragen aan de samenleving. Het hebben van stabiele huisvesting is daarbij een belangrijke randvoorwaarde.

Een stabiele en geschikte woonplek is essentieel voor de ontwikkeling en integratie van jongeren

Dit wetsvoorstel zorgt dat deze randvoorwaarde van stabiele huisvesting niet geboden kan worden. Daardoor schaadt het wetsvoorstel het welzijn en de ontwikkeling van alleenstaande minderjarigen en daarmee de kinderrechten. In de Memorie van Toelichting schrijft u daarover: *'De regering is van mening dat het verbod op voorrang voor vergunninghouders op de grond dat ze vergunninghouder zijn, niet in strijd is met het IVRK omdat voor alleenstaande minderjarige vreemdelingen voorzien wordt in begeleiding en opvang door het NIDOS.'* Wij willen benadrukken dat het wetsvoorstel zorgt dat jongvolwassen statushouders noodgedwongen onze opvangplekken bezet zullen houden. Daardoor kunnen minderjarigen minder in onze opvanglocaties en –gezinnen terecht en kunnen wij de begeleiding en opvang, die zoals u terecht opmerkt nodig zijn om de kinderrechten te respecteren, na invoering van het wetsvoorstel niet in dezelfde mate aan minderjarigen bieden.

Het wetsvoorstel zorgt er namelijk voor dat gemeenten veel minder vervolghuisvesting kunnen bieden. Dat betekent dat jongeren met een verblijfsvergunning die klaar zijn om zelfstandig te wonen, langdurig blijven wonen in kleinschalige opvanglocaties of opvanggezinnen van Nidos, die bedoeld zijn voor het wonen en begeleiden van jongeren die dat nodig hebben. Deze jongeren die klaar zijn voor zelfstandig wonen, kunnen dan minder effectief werken aan integratie, een opleiding en zelfstandigheid. Hun leven staat als het ware in de wachtstand. Het gebrek aan een passende woonplek zorgt dat zij minder snel een bijdrage aan de samenleving kunnen leveren en noodgedwongen langer afhankelijk blijven van hulp en ondersteuning.

Daarnaast leidt het veel langere verblijf van volwassenen op deze plekken ertoe dat jongeren voor wie deze plekken wél bedoeld zijn niet kunnen instromen. De jongste groep tot en met veertien jaar kan dan niet in een opvanggezin worden geplaatst. Voor deze groep is geen alternatief beschikbaar. Dat leidt daarom tot een onhoudbare situatie. Voor jongeren met een verblijfsvergunning die in COA locaties verblijven, geldt dat zij niet kunnen doorstromen naar een kleinschalige opvanglocatie van Nidos en daardoor veel langer in een grootschalige (nood)opvanglocatie moeten verblijven. Dat maakt dat de ontwikkeling van deze minderjarigen grotendeels stil komt te staan. Vanuit grootschalige opvanglocaties kunnen ze namelijk veel minder deelnemen aan de samenleving, krijgen ze minder intensieve begeleiding en werken ze niet aan zelfstandigheid. Ze kunnen moeilijker sociale contacten opbouwen. Een (bij)baan is vaak niet mogelijk en ze leren de taal minder snel. De Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd schreef op 26 februari 2025 nog dat de situatie voor kinderen in de noodopvang onaanvaardbaar is. Kinderen lopen ernstig risico op blijvende en mogelijk

onherstelbare schade⁵. Het wetsvoorstel schaadt daarom het welzijn, de ontwikkeling en de participatie van jongeren. Op die manier gaat het wetsvoorstel in tegen de verantwoordelijkheid die de overheid heeft voor deze groep. Die verantwoordelijkheid heeft de overheid niet alleen op basis van Nederlandse wetgeving, maar ook op grond van diverse internationale verdragen.⁶

Het wetsvoorstel creëert een ongelijke kans op de woningmarkt voor jongeren met een verblijfsvergunning

Het wetsvoorstel beoogt om gelijke kansen voor alle woningzoekenden te creëren. Het verbod op voorrang creëert echter juist een ongelijke kans voor jongeren met een verblijfsvergunning ten opzichte van andere jonge woningzoekenden.

Nederland is op grond van artikel 32 van de Kwalificatierichtlijn en artikel 21 van het Vluchtelingenverdrag gehouden om vergunninghouders te huisvesten. Vanuit het Unierecht, het EVRM en het IVRK bestaat een verplichting om positieve maatregelen te treffen om ervoor te zorgen dat personen gelijk worden behandeld ten opzichte van andere groepen bij het verkrijgen van een woning. Die positieve maatregelen zijn nodig in het geval van vergunninghouders die als alleenstaande minderjarige in Nederland zijn aangekomen. Voor alleenstaande minderjarigen geldt namelijk dat zij op achterstand staan ten opzichte van andere woningzoekende jongeren omdat zij geen ouders met onderhoudsplicht in Nederland hebben. Ook hebben zij in mindere mate een steunend netwerk kunnen opbouwen dan jongeren die in Nederland zijn geboren, waardoor het via via zoeken naar huisvesting voor hen extra moeilijk is. Daarnaast hebben alleenstaande minderjarigen geen ouders die financieel garant kunnen staan, wat nodig is voor een woning in de particuliere sector. Bovendien kunnen jongeren dakloos raken. Het gaat daarbij met name om jongeren die op het moment waarop het wetsvoorstel wordt ingevoerd, vanuit de opvang van Nidos tijdelijk door een gemeente zijn gehuisvest, in afwachting van definitieve woonruimte.

Het wetsvoorstel gaat voorbij aan deze verschillen. In het wetsvoorstel wordt gemeenten specifiek verboden om 'vergunninghouders' als urgente groep in een gemeentelijk huisvestingsverordening op te nemen. Aangezien dit verbod alleen voor vergunninghouders geldt en niet voor andere vreemdelingen of andere onderdanen staat het wetsvoorstel op gespannen voet met artikel 32 van de Kwalificatierichtlijn en leidt het wetsvoorstel tot (indirect) onderscheid op grond van nationaliteit, waarvoor geen voldoende objectieve en redelijke rechtvaardiging bestaat.⁷ Op grond van het Unierecht moeten lidstaten zich inspannen om een beleid te voeren dat erop gericht is discriminatie van personen die internationale bescherming genieten, te voorkomen en hun op het gebied van toegang tot huisvesting gelijke kansen te bieden. De voorgestelde maatregelen zorgen er juist voor dat vergunninghouders worden achtergesteld ten opzichte van andere woningzoekenden. Dit is in strijd met het Unierecht.

De noodzaak en doelmatigheid van het verbod op voorrang voor vergunninghouders worden onvoldoende onderbouwd. Tegelijkertijd heeft het invoeren van een verbod op voorrang voor vergunninghouders een zeer beperkte invloed op de wachtlijsten voor alle woningzoekenden. Dit

⁵ Zorg aan asielzoekers is verbeterd, omstandigheden voor kinderen en kwetsbare groepen nog steeds vol risico's | Nieuwsbericht | Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd

⁶ Zo is het wetsvoorstel in strijd met artikel 24 van het Handvest van de Grondrechten van de EU en met artikel 3, 6, 22 en 27 van het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind.

⁷ Zie ook het advies van de Raad van State ten aanzien van het initiatiefwetsvoorstel Kops, Kamerstukken II, 2021-2022, 35914, 4.

maakt dat de maatregelen in strijd zijn met de Europese vereisten van subsidiariteit en proportionaliteit. Oftewel: de maatregelen lossen de problemen op de woningmarkt niet op maar zorgen wel voor verregaande negatieve gevolgen voor jongeren. De verplichting van Nederland op grond van het Unierecht om vergunninghouders niet achter te stellen bij de toegang tot huisvesting wordt hiermee ontdaan van haar nuttig effect.

Negatief effect op jongeren extra groot vanwege verwachte afgenomen opvangbereidheid

Het verbod op het bieden van voorrang kan ervoor zorgen dat het aantal opvangplekken voor alleenstaande minderjarigen dat op dit moment beschikbaar is, terugloopt. Doordat de einddatum van de opvang door de maatregel ongewis wordt, kan de bereidheid van gezinnen om jongeren op te vangen afnemen en de bereidheid van gemeenten om opvanglocaties beschikbaar te stellen ook. Hierdoor wordt de eerdergenoemde impact op de jongeren vergroot.

Tot slot

Jongeren met een verblijfsvergunning hebben - net als andere jongeren in Nederland - recht om gezond en veilig op te kunnen groeien, hun talenten te ontwikkelen en naar vermogen te kunnen participeren in de samenleving. Ook hebben zij recht op gelijke kansen op de woningmarkt. Het voorliggende wetsvoorstel staat hier haaks op. Dit heeft een negatieve impact op de jongeren en daarmee ook een negatieve impact op de uitvoerbaarheid van onze opdrachten en bijbehorende taken. Wij doen daarom een klemmend beroep op u om dit wetsvoorstel niet in te voeren.

Tegelijkertijd zien wij met u de krapte op de woningmarkt, die zorgt dat veel mensen in Nederland, onder wie ook onze jongeren, geen passende woning kunnen vinden. Daarom zijn wij graag bereid om in overleg met uw ministerie mee te denken over passende oplossingen die helpen om de woningvoorraad die er is effectief te verdelen, op een manier die ook de positie van minderjarigen voor wie wij verantwoordelijk zijn ten goede komt.

Tot een nadere toelichting op deze reactie zijn wij vanzelfsprekend graag bereid.

Hoogachtend,

Tanno Klijn
Bestuurder

